

[Handelsministeren.]

men steg igen i efteråret og udløstes foreløbig ved den britiske beslutning i november om at foretage sonderinger på højeste niveau i de seks hovedstæder. Disse sonderingsrejser resulterede som bekendt i den britiske beslutning om på ny at anmode om medlemskab af fællesmarkedet, således som premierminister Harold Wilson meddelte det i det engelske underhus den 2. maj. Det er det foreløbige resultat af en bemærkelsesværdig udvikling i Storbritannien, en udvikling, der formentlig vil betegne en milepæl i det europæiske samarbejde som helhed.

Fra en kritisk holdning over for de seks samarbejde, som fandt sit højdepunkt i daværende premierminister Hugh Gaitskells kendte 5 betingelser, er labourpartiet og den britiske regering i dag nået frem til en beslutning om at søge britisk medlemskab af De europæiske Fællesskaber. Den britiske regering har gjort det klart, at dens ansøgning hviler på en godkendelse af Romtraktatens bestemmelser og de siden traktatens tilblivelse skete vedtagelser.

Den britiske regering har i sine sonderinger udvist en beslutsomhed og en vilje til at deltage i et bredt europæisk samarbejde, som har gjort betydeligt indtryk såvel i EEC-landene som andetsteds. Samtidig har denne politik fået stærk støtte fra den britiske offentlige opinion, som næsten enstemmigt er sluttet op bag den britiske regerings beslutning om at søge optagelse, og samme massive støtte vil den britiske regering formentlig opnå i parlamentet i dag, hvor man har debatten om Englands holdning til De europæiske Fællesskaber.

Det bør fremhæves, at Storbritannien og de lande, der følger efter, ikke hermed bevæger sig ind på helt nye og ukendte områder. Det europæiske samarbejde, vi har i dag, er et resultat af de bestræbelser, som de vesteuropæiske lande, kraftigt understøttet af Amerika, i årene efter krigen udfoldede for at bringe Europa på fode igen. De betydelige resultater af samarbejdet i Marshallorganisationen, i OEEC, var den umiddelbare baggrund for de seks fællesmærkedeslandes beslutning om et videregående samarbejde, omfattende ikke alene en afvikling af de direkte handelshindringer, told- og kvantitative restriktioner, men et

samarbejde over hele den økonomiske og finansielle politik felt med henblik på en egentlig sammensmeltning, en integration af deltagerlandenes økonomier. I høj grad inspirerende for de seks lande var imidlertid, som vi ved, tillige ønsket om gennem et politisk samarbejde at cementere freden i Europas hjerte efter århundreders krige og at styrke Europas år i verden.

Af historiske grunde tøvede England med at deltage i dette samarbejde. De betydelige britiske interesser uden for Europa, ikke mindst i forhold til Commonwealth, og hele Storbritanniens økonomiske historie som søfarende handelsnation gør det forståeligt, at man fra britisk side indtog den holdning. Hertil kommer vel, at England — og for den sags skyld også vi andre uden for de seks — havde svært ved at finde det troligt, at det så kort tid efter et blodigt opgør skulle lykkes gamle arvefjender at forbrødre sig. Som handelspolitisk afværgeforanstaltning, da det uventede faktisk indtraf, søgte den daværende britiske regering at overtale de vesteuropæiske lande til at danne et stort, løst frihandelsområde, hvori de seks skulle indgå som en enhed. Disse bestræbelser, som Danmark og de øvrige EFTA-lande støttede, mislykkedes som bekendt. For at mindske det handelspolitiske tab ved udviklingen, for at lægge et vedvarende pres på de seks til at bidrage til en bred europæisk markedsløsning og for at vise frihandelsområdeideens livsduelighed dannede England, Skandinavien, Østrig, Schweiz og Portugal derpå EFTA, og den europæiske markedsdeling var dermed en realitet.

Det er velkendt, at Danmarks beslutning om at deltage i EFTA blev truffet med tungt sind efter den brede markedsløsnings første forlis i efteråret 1958, og at det for os var afgørende, at EFTAs væsentligste målsætning var en fortsat bestræbelse henimod et bredt europæisk samarbejde, omfattende både EEC- og EFTA-landene. EFTA-landene gjorde i de første år af deres samarbejde flere forgæves og — når vi ser det på baggrund af den viden og forståelse, vi har i dag om Europaproblemerne — vel nok lidt uhenigtsmæssige forsøg på at gennemføre den nævnte målsætning. I 1961 besluttede den britiske regering så at optage forhandlinger om britisk indtræden i fællesmarkedet.